

Ekran Okuma Öz Yeterlik Alg? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ekran Okuma Öz Yeterlik Alg? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20839>

Özet

Ekran Okuma Öz Yeterlik Alg? Ölçe?i, bireylerin dijital ekranlar üzerinden metin okuma süreçlerine yönelik kendilerini ne kadar yeterli algıladıkları?n? ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikolojik ölçektir. 2018 yılında Hacer Ulu tarafından geliştirilen bu ölçek, özellikle yapı? **geçerlik** ve **güvenirlik** çalışmaları titizlikle yürütülerek alanyazına kazandırılmıştır. Ölçek, ekran okuma yeterliliğini Kullanıcı, Anlama, Sayfa? Yönetme ve Göz Sağlığı olmak üzere 4 temel alt boyutta toplam 16 madde ile de?erlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler

Ekran okuma, **öz yeterlik**, dijital okuryazarlık, psikometrik ölçek, **geçerlik**, **güvenirlik**, faktör analizi.

Yazarlar

Hacer Ulu

Amaç

Ölçe?in temel amacı, bireylerin çe?itli dijital ekranlar (bilgisayar, tablet, telefon vb.) üzerinden gerçekleştirdikleri okuma eylemlerine dair sahip oldukları **öz yeterlik** düzeylerini belirlemektir. Bu, okuma sürecinde karşılaşılabilecek zorluklarla başa çıkma, okuduğunu anlama ve ekran kullanma?na ilişkin yeterlilik inançları?n? saptamayı hedefler. Ölçek bu sayede, bireylerin dijital okuma becerilerine yönelik algısal yeterliliklerini bilimsel yöntemlerle ölçmeyi mümkün kılmaktadır.

Yapı

Ölçek, **öz yeterlik** (self-efficacy) kavramı?n? ekran okuma bağlamında ölçmektedir. **Albert Bandura** tarafından ortaya atılan sosyal bilişsel kurama dayanan bu yapı, bireyin belirli bir görevi başarmayı?yla tamamlama yetene?ine olan inancı?n? ifade eder. Ekran okuma öz yeterlili?i, ilgili çalışmada dört temel alt boyutta gruplanmıştır:

Kullanıcı (Ekran okumanın faydasına ve pratikliğine dair inançlar, 6 madde)

Anlama (Ekrandan okunan metni anlama yetene?ine dair inançlar, 3 madde)

Sayfa? Yönetme (Dijital ortamda gezinme ve içeri?i düzenleme becerisi, 3 madde)

Göz Sağlığı (Ekran okumanın göz sağlığı üzerindeki etkilerine dair kaygılar ve önlemler, 4 madde)

Geçerlik

Ölçe?in yap? **geçerli?ini** test etmek amac?yla hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanm??t?r. AFA, de?i?kenler aras?ndaki ili?kileri ke?fetmeye ve faktör yap?s?n? ortaya ç?karmaya odaklan?rken; DFA, önceden belirlenmi? teorik bir yap?n?n veya hipotezin mevcut verilerle ne ölçüde uyumlu oldu?unu test etmek için kullan?lm??t?r. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak varsay?lan dört faktörlü yap?s?n?n ampirik verilerle tutarl? oldu?unu ve güçlü bir yap?sal geçerli?e sahip oldu?unu göstermi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l???n? belirlemek amac?yla yayg?n olarak kullan?lan **Cronbach Alpha** güvenilirlik katsay?s? hesaplanm??t?r. Elde edilen Cronbach Alpha de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü i?aret ederek ölçe?in yüksek iç tutarl?l???a sahip oldu?unu göstermi?tir. Ayr?ca, maddelerin ay?rt edicilik gücünü saptamak için, toplam puana göre belirlenen %27'lik alt ve üst gruptaki kat?l?mc?lar?n ortalamalar? ba??ms?z örneklem t-testi kullan?larak kar??la?t?r?lm??t?r. Bu kar??la?t?rmalar, tüm maddelerin, yüksek ve dü?ük öz yeterlik alg?s?na sahip bireyleri anlaml? düzeyde ay?rabildi?ini ortaya koymu?tur.

Faktör Analizi

Faktör analizleri, ölçe?in 4 alt boyutlu ve 16 maddeli yap?s?n? do?rulam??t?r. Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) kullan?larak elde edilen madde-faktör yap?s?, daha sonra Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile test edilmi?tir. AFA, güvenilirlik katsay?s? ve t-testi hesaplamalar? **SPSS 21.0** istatistik program? kullan?larak gerçekte?tirilirken, DFA model uyumu testleri **AMOS 21** program? kullan?larak yap?lm??t?r. DFA sonuçlar?, dört faktörlü yap?n?n veri ile uyumlu oldu?unu ve ölçe?in yap?sal modelinin kabul edilebilir düzeyde oldu?unu teyit etmi?tir.

Ölçme Arac?

Test Türü: Geli?tirme Ölçe?i (Öz yeterlik alg?s?)

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ekran okuma al??kanl??? olan yeti?kin bireyler.

Ya? Grubu: Yeti?kin

Popülasyon Detaylar?: Ölçe?in geli?tirme çal??mas? için kullan?lan örneklem detaylar? orijinal makalede (Ulu, 2018) detayl? olarak sunulmu?tur.

Test Metodolojisi: Bireysel öz bildirim yoluyla uygulanan anket veya ölçek formu.

Anahtar Kelimeler

Öz yeterlik alg?s?, dijital okuma, faktör analizi, Cronbach Alpha, **psikometri**, e?itim psikolojisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

?leti?im E-posta Adresleri: hacerulu03@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?li?

Test Geli?tirme Y?li?: 2018

?zinler ve Ücret: Ölçe?in akademik ve ticari olmayan amaçlarla kullan?m? için yazar Hacer Ulu ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Orijinal makalenin PDF dosyas? buradan indirilebilir: [ekran-okuma-oz-yeterlik-algi-olcegi-toad.pdf](https://arabpsychology.com/wp-content/uploads/2018/07/ekran-okuma-oz-yeterlik-algi-olcegi-toad.pdf)

Kaynaklar

Ulu, H. (2018). Ekran okuma öz yeterlik ölçe?i: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Ana Dili E?itimi Dergisi*, 6(1), 148-165.

Ekran Okuma Öz Yeterlik Alg? Ölçe?i Maddeleri

Ölçek toplam 16 maddeden olu?makta olup, 5'li Likert tipi derecelendirme kullan?lmaktadır.

Derecelendirme:

Kesinlikle kat?lm?yorum

Kat?lm?yorum

Yar? yar?ya kat?l?yorum

Kat?l?yorum

Tamamen kat?l?yorum

Alt Boyutlar ve Madde Say?lar?:

Kullan??l?k (6 m) :

Anlama (3 m) :

Sayfa Yönetme (3 m) :

Göz Sağlığı (4 m) :

ARABPSYCHOLOGY.COM